

Bruselj, 14. julij 2023
(OR. en)

11725/23

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0226(COD)

AGRI 395
AGRILEG 135
ENV 835
CODEC 1348

DOPIS

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Uredba o rastlinah, pridobljenih z nekaterimi novimi genomskimi tehnikami, ter živilih in krmi – <i>predstavitev s strani Komisije</i> – <i>izmenjava mnenj</i>

V prilogi vam pošiljamo informativni dopis predsedstva za izmenjavo mnenj o zadevnem vprašanju na seji Sveta za kmetijstvo in ribištvo 25. julija 2023.

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o rastlinah, pridobljenih z nekaterimi novimi genomskimi tehnikami, ter živilih in krmi ter o spremembi Uredbe (EU) 2017/625

Informativni dopis predsedstva

Evropska komisija je 5. julija 2023 sprejela predlog uredbe o novih genomskih tehnikah¹ v okviru svežnja o hrani in biotski raznovrstnosti. Namen predloga je agroživilskemu sektorju EU omogočiti, da prispeva k ciljem glede inovacij in trajnostnosti, navedenim v evropskem zelenem dogovoru, strategiji „od vil do vilic“ in strategiji za biotsko raznovrstnost, ter okrepi njegovo konkurenčnost, hkrati pa ohraniti visoko raven varovanja zdravja in okolja.

Od sprejetja veljavne zakonodaje EU o gensko spremenjenih organizmih (GSO) leta 2001 je bil dosežen znaten napredek pri razvoju novih genomskih tehnik (NGT), ki v primerjavi s konvencionalnimi tehnikami žlahtnjenja omogočajo bolj ciljno usmerjene, natančnejše in hitreje spremembe genskih značilnosti rastlin. Poleg tega nekatere tehnike ne uvajajo „tuje DNK“, tj. DNK vrst, s katerimi se rastlina ne more križati, pridobljenih proizvodov pa ni mogoče razlikovati od tistih, pridobljenih s konvencionalnimi metodami.

Sodišče Evropske unije je leta 2018 razsodilo, da nove tehnike mutageneze, ki so se pojavile od sprejetja Direktive 2001/18/ES² ali so bile večinoma razvite od takrat naprej, spadajo v področje uporabe zakonodaje o GSO in zanje veljajo v njej navedene obveznosti.

¹ 11592/23 + ADD 1.

² Direktiva 2001/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. marca 2001 o namernem sproščanju gensko spremenjenih organizmov v okolje in razveljavitvi Direktive Sveta 90/220/EGS.

Da bi razjasnil praktična vprašanja iz sodbe Sodišča, je Svet leta 2019 sprejel sklep na podlagi člena 241 PDEU³, v katerem je Komisijo pozval, naj predloži študijo o statusu novih genomskih tehnik v skladu s pravom EU in, po potrebi glede na študijo, predlog.

Komisija je leta 2021 Svetu predložila navedeno študijo⁴. Ministri in ministrice za kmetijstvo so 27. maja 2021 izmenjali mnenja o zaključkih študije in se na splošno strinjali, da je treba posodobiti veljavno zakonodajo o novih genomskih tehnikah⁵.

Po obsežnem posvetovanju z zainteresiranimi stranmi in javnostjo ter ob podpori znanstvenega dela Skupnega raziskovalnega središča in Evropske agencije za varnost hrane je Komisija zdaj predložila tudi zgoraj navedeni predlog uredbe o novih genomskih tehnikah.

Področje uporabe predloga ne vključuje vseh novih genomskih tehnik, temveč le ciljno usmerjeno mutagenezo in cisgenezo. Poleg tega so rastline, pridobljene s katero koli novo genomsko tehniko, ki uvaja genski material iz vrst, ki jih ni mogoče križati („tuja DNK“), izključene iz področja uporabe predloga in so še naprej v celoti urejene z zakonodajo o GSO.

³ Sklep Sveta (EU) 2019/1904 z dne 8. novembra 2019 o pozivu Komisiji za predložitev študije glede na sodbo Sodišča v zadevi C-528/16 o statusu novih genomskih tehnik na podlagi prava Unije in predloga, če bi bilo to glede na rezultate študije ustrezno.

⁴ 8285/21.

⁵ 9022/21.

Predlog ureja dve različni kategoriji z NGT pridobljenih rastlin:

- z NGT pridobljene rastline, katerih spreminjanje bi se lahko zgodilo tudi naravno ali s konvencionalnim žlahtnjenjem („z NGT pridobljene rastline kategorije 1“). Zanje se uporablja postopek preverjanja pred namernim sproščanjem in dajanjem na trg. Z NGT pridobljene rastline in proizvodi kategorije 1 so izvzeti iz zahtev zakonodaje o GSO. Urejajo jih veljavna sektorska zakonodaja in horizontalni okviri za zagotovitev varovanja zdravja in okolja. Poleg tega bodo z namenom večje preglednosti in svobodne izbire navedeni v javni podatkovni zbirki. Rastlinski razmnoževalni material bo označen kot NGT kategorije 1, pri čemer bo ta status naveden v skupnih katalogih rastlinskih sort;
- z NGT pridobljene rastline, ki niso z NGT pridobljene rastline kategorije 1 („z NGT pridobljene rastline kategorije 2“), z bolj zapletenimi spremembami, pod pogojem, da ne vsebujejo „tuje DNK“. Ta kategorija spada v področje uporabe veljavne zakonodaje o GSO z omejenimi prilagoditvami za metode detekcije, metodologije za oceno tveganja in zahteve za spremljanje. Medtem ko morajo biti z NGT pridobljene rastline kategorije 2 označene kot GSO, lahko njihove oznake vključujejo informacije o lastnosti, ki jo uvaja sprememba na podlagi NGT, da se povečata preglednost in obveščenost potrošnikov. Poleg tega so lahko z NGT pridobljene rastline kategorije 2, kadar imajo lastnosti, ki bi lahko prispevale k trajnostnemu agroživilskemu sistemu, upravičene do nekaterih spodbud. Dodatne spodbude so predvidene tudi za primere, ko je prijavitelj ali vlagatelj MSP. Z NGT pridobljene rastline, ki so zaradi svojih lastnosti odporne na herbicide, do teh spodbud niso upravičene. Države članice se v nasprotju z zakonodajo o GSO ne morejo odločiti, da na svojem ozemlju ne bodo gojile z NGT pridobljenih rastlin kategorije 2.

Z NGT pridobljene rastline kategorij 1 in 2 ter njihovi proizvodi so v ekološki pridelavi prepovedani.

Predsedstvo meni, da bi bilo koristno še pred začetkom tehničnega pregleda začeti razpravo v Svetu, da bi se osredotočili na ključne dele predloga. V zvezi s tem predlaga razpravo o naslednjih vprašanjih:

Vprašanja za razpravo:

Kako ocenjujete predlog v kontekstu zagotavljanja trajnostnega in odpornega agroživilskega sistema? Kateri vidiki predloga so po vašem mnenju najpomembnejši?
